

PONÈNCIA PARLAMENTÀRIA SOBRE LA LLEI DE REFORMA HORÀRIA

Aportacions de l'Acellec

06/02/2017

Línies generals

La racionalització dels horaris té una forta vinculació amb l'activitat que desenvolupen les empreses associades a l'Acellec perquè es tracta majoritàriament de serveis integrats o complementaris al sistema educatiu, a projectes de suport o assistència social i a pràctiques culturals des de l'òptica del desenvolupament comunitari.

Una reforma horària que tendeixi a racionalitzar les franges d'activitat laboral o professional i formativa, per tant, hauria de produir un benefici remarcable en l'activitat que desenvolupem, en la mesura que permetria realitzar-la en condicions de major qualitat, incrementant les possibilitats de participació social i familiar i millorant la seva accessibilitat en igualtat de condicions per a tota la ciutadania, amb independència de les seves condicions socioeconòmiques.

Per entendre-ho, resumim el tipus d'activitat que realitzen les nostres empreses:

- Serveis educatius

- Menjador escolar
- Activitats extraescolars
- Acolliments fora d'horari lectiu
- Reforç escolar
- Suport en sortides i activitats educatives reglades
- Espais d'acompanyament educatiu familiar
- Lleure clàssic (casals d'estiu, esplais, activitats de vacances...)

- Serveis de colònies

- Colònies escolars (vinculades al sistema educatiu)
- Colònies de vacances
- Activitats educatives en medi natural

- Serveis de cultura de proximitat

- Centres cívics i equipaments socials, culturals i de participació ciutadana
- Equipaments i serveis adreçats a la infància i la joventut
- Programes interculturals, d'igualtat, de defensa de drets cívics
- Difusió del patrimoni cultural
- Serveis de proximitat en museus i equipaments patrimonials

En conseqüència, tenim una presència molt important en el temps educatiu i en el temps de lleure de la ciutadania i una posició general molt favorable a la possibilitat que es produeixin canvis reals en els hàbits i usos del temps. Tanmateix, hi ha determinades condicions que s'han de tenir molt en compte. Passem a exposar-les.

En l'àmbit educatiu

La delimitació d'una franja dintre de la qual s'ha de desenvolupar la jornada escolar (infantil, primària, secundària) no suposa perjudici per a la nostra activitat, però sí alguns condicionants.

- Reducció del temps de menjador escolar de 2,5 hores a 2 hores. És possible prestar el servei amb correcció durant aquest temps (dues hores), però aquest hauria de ser el límit. Amb menys de dues hores el servei perdria el seu caràcter educatiu i es perjudicaria greument la seva qualitat, per sota de mínims exigibles.

- Una reducció de 2,5 hores a 2 hores implicaria una reducció del temps de treball d'una xifra que estimem d'uns 7.000 treballadors per a les empreses associades a l'Acellec, i d'uns 25.000 per al conjunt del sector. L'efecte, per tant, seria molt rellevant. És necessària una concertació social prèvia per poder assumir aquests canvis, amb participació patronal, sindical i de l'administració.

- Seria desitjable facilitar mecanismes per tal que l'oferta d'activitats extraescolars, actualment molt dispersa, sense patrons mínims de qualitat i amb dificultats d'accés per famílies amb pocs recursos, es vinculés efectivament amb el sistema educatiu. D'aquesta manera es consolidaria la idea d'una educació integral que incorpora l'educació no formal i les tècniques i valors del lleure educatiu. Així, la definició d'una franja horària adequada, recomanada o mínimament regulada per a aquest tipus de serveis, vinculada a l'activitat dels centres escolars, permetria potenciar l'educació no formal i prestaria un servei social extens necessari per a la conciliació familiar. El sector empresarial del lleure educatiu té preparació i capacitat per prestar aquest tipus de serveis de manera generalitzada i normalitzada.

-Proposem específicament la recuperació de l'horari "partit" en l'educació secundària, revertint l'actual sistema d'horari compactat. Cap de les previsions que es van fer en relació a l'activitat complementària dels nois i noies en el temps alliberat no s'ha acomplert. Les activitats extraescolars han caigut radicalment, s'ha perjudicat la qualitat de l'alimentació perquè els nois i noies dinen en horaris poc adequats, molt avançada la tarda, i s'ha dificultat l'accés a dietes equilibrades per a adolescents de famílies amb dificultats econòmiques.

-Proposem un sistema de menjador escolar per a secundària prestat en torns de 45 minuts (els centres educatius no tenen capacitat física per acollir menjadors d'un únic torn), destinant un total de dues hores i quart al temps de migdia, entre horaris lectius. El sector està capacitat per prestar aquest servei amb garanties i qualitat, a un preu reduït perquè la feina de monitoratge, en aquest tram d'edat es pot reduir a la mínima expressió.

En l'àmbit de les colònies

- Que el sector de les colònies realitzi avançaments d'horaris en els àpats seria beneficiós per a les condicions laborals de determinats treballadors, que podrien racionalitzar millor els seus horaris, habitualment extensos i dispersos pel nivell de dedicació exigida en aquest tipus d'equipaments.

- Els canvis d'horaris en les colònies, però, tenen molt a veure amb els horaris propis dels seus usuaris (centres educatius, entitats, esplais, etc.). Si l'avançament d'horaris es normalitza per a aquests usuaris no serà un problema assumir-los per part de les cases de colònies. Però en cap cas el canvi d'horaris en les colònies hauria de ser entès com un element decisiu per al canvi d'hàbits en altres entorns. Cal tenir en compte que una estada de colònies és una activitat que es realitza una vegada o dues l'any per a cada infant, escola o entitat. És per tant, una activitat extraordinària sobre la qual no pot recaure la responsabilitat d'impulsar el canvi.

- Els usuaris de les colònies tot sovint generen exigències concretes sobre els horaris a les instal·lacions de colònies. Així, demanen àpats en horaris insòlits, allarguen activitats en horaris nocturns, etc. Establir com a norma que les cases de colònies no accedeixen a aquests horaris suposa posar en risc la seva activitat econòmica. No es pot fer si no es produeixen dues condicions prèvies:

- Concertació de tot el sector per adoptar les mateixes pautes
- Adopció d'hàbits d'horaris racionals per part dels usuaris

- La compactació dels horaris de l'ensenyament secundari va produir la pràctica desaparició de l'activitat de colònies escolars per a aquests centres. Si no hi ha classe per la tarda, pràcticament cap centre no es planteja fer colònies amb pernoctació. Per tant, la recuperació de l'horari partit podria facilitar la recuperació de les colònies educatives per a l'ensenyament secundari. Cal tenir en compte que totes les empreses del sector de colònies disposen de departament pedagògic i desenvolupen programes d'activitats vinculats als currículums escolars de qualsevol nivell educatiu. La desaparició de les colònies escolars, per tant, suposa una pèrdua irreparable per a la qualitat del sistema educatiu.

En l'àmbit de la cultura de proximitat

Pràcticament tots els serveis que es presten en aquest sector d'activitat deriven de la contractació externalitzada de serveis públics. Una racionalització dels horaris que permetés finalitzar abans la jornada laboral o l'activitat educativa permetria un millor aprofitament de les activitats i serveis dels equipaments i, eventualment, finalitzar més aviat determinades activitats. Però perquè això sigui possible caldria alinear els horaris d'aquest tipus d'equipaments amb les activitats laborals i educatives, i això està exclusivament en les mans de l'administració, que estableix en els plecs de les licitacions per a la contractació de la gestió d'aquests equipaments els horaris que s'han de complir. La iniciativa, per tant, en cap cas pot ser del sector. És l'administració, majoritàriament local, la que ha d'establir horaris concrets que segueixin les noves pautes.

Exemple de falta d'alineament dels horaris dels equipaments amb les lògiques educatives o laborals:

Quan es va produir la compactació de la jornada en els centres d'ensenyament secundari, vam trobar, de sobte, milers d'adolescents sense activitat definida en un horari de primera hora de la tarda. Pràcticament en cap cas no s'ha produït canvis en els horaris dels equipaments cívics o de joventut per acollir-los o per realitzar-hi activitats específiques. Cal, per tant, buscar el compromís de l'administració municipal per tal que estigui atenta a aquestes transformacions i adapti les condicions en què licita els seus equipaments a les noves circumstàncies.

En els equipaments públics es produeixen activitats de tipus puntual o extraordinari que requereixen allargar horaris fins a hores nocturnes. És una situació normal i desitjable per a determinat tipus d'activitat, que en cap cas cal que sigui generalitzada. Però habitualment, per realitzar aquestes activitats cal obrir la totalitat de l'equipament, tot i que només es fa ús d'una sala o d'una dependència concreta. Això encareix la gestió i impossibilita reduir els horaris nocturns. Es podria reduir horaris nocturns dels serveis generals si els equipaments estiguessin sectoritzats, de manera que fos possible accedir a una dependència concreta sense necessitat de mantenir obert tot l'equipament. Cal, per tant, incloure criteris de racionalitat en el disseny físic dels equipaments cívics per adequar-los a les necessitats de l'activitat, o realitzar reformes puntuals i limitades per modular els accessos.

En l'activitat sociocultural és possible racionalitzar els horaris per atendre les necessitats de la ciutadania de manera molt especialitzada. Però per fer-ho, és un requisit imprescindible introduir el concepte de flexibilitat laboral, entesa com un pacte entre el qui contracta i el treballador per adaptar els horaris a les necessitats socials específiques. Es persegueixen dos objectius: la millora i adequació del servei a les necessitats concretes, i la millora de les

condicions laborals i de conciliació de la vida familiar del treballadors, que poden proposar horaris ajustats a les seves singularitats. Moltes empreses treballen amb bons resultats en aquesta direcció (amb conformitat de treballadors i usuaris), però la Inspecció del Treball ha determinat criteris de control de la jornada laboral que ho fan literalment impossible. Racioanalitzar els horaris implica també que l'administració modernitzi i actualitzi els seus sistemes de control per adaptar-se a les necessitats socials i a les noves visions sobre el temps de treball que fomenta la Reforma Horària. Els sistemes de control que persegueixen el frau impedeixen que les empreses que treballen correctament i que busquen la concertació amb els seus treballadors hagin d'endurir les seves relacions laborals per demostrar que no cometen un frau que mai no han comès. La persecució del frau (òbviament necessària) no s'ha de fer amb sistemes que castiguen la totalitat de l'activitat econòmica, inclosa la que ho fa amb estricte respecte a la norma.